

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Q. 2. An Judex, qui secundùm minùs probabilem sententiam judicat, non
solùm peccet, sed etiam ad restitutionem teneatur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

nem minùs probabilem, quia in his omnibus datur obligatio sequendi, quod est probabilius, ac tutius.

Aliud est in aliis actionibus humanis, quando probabilitas versatur circa licentiam, seu honestatem actùs, & secundùm probabiliorem sententiam Probabilistarum licitum est sequi sententiam minùs probabilem, relicta probabiliore, quia per hoc, quòd aliquis sequatur sententiam verè probabilem, seu gravi nixam fundamento, & operationem suam illi accommodatam credat esse prudentem, jam evitat omne periculum peccandi formaliter, & solum potest incurrere periculum peccati materialis, quod evitare non tenemur, aliàs nec possemus sequi sententiam probabilissimam relicta tutiore.

At verò Judex sequendo opinionem minùs probabilem relicta probabiliore per hoc non evitat damnum collicigantis, pro quo stat opinio probabilior, sicut non evitat Medicus, nec Minister sacramentorum sequendo in eorum administratione opinionem minùs probabilem, quia evitatio horum damnorum dependet à veritate, prout est à parte rei, & non à tuo ultimo dictamine, quod hìc, & nunc de licentia actionis tibi formas.

143 Ad 2. Q. judicem judicando secundùm sententiam minùs proba-

bilem non solum peccare, sed etiam teneri ad restitutionem parti omis-
sæ faciendam, docent complures cum, & apud C. Lug. D. 37. S. 10. n. 127. & Viva citt. præsertim illi, qui negant posse Judicem judicare, & sententiam ferre in favorem opinionis minùs probabilis, relicta probabiliore.

Ratio est, quia Judex secundùm minùs probabilem sententiam judicando peccat contra justitiam commutativam auferendo ab altero ex litigantibus id, quod ipsi debetur, & ad quod jus habet; habet enim jus, ne res adjudicetur illi colliciganti, cui minùs assistunt favores legum, & Judex ex mente Reipublicæ tenetur judicare, & stare pro causa meliore, & cui jura magis favent; sicut enim lædit justitiam commutativam, & ad restitutionem tenetur, qui vi, mendaciis, fraudibus &c. impedit alterum à consecutione alicujus boni, quia quamvis hic non habeat jus absolutum ad tale bonum, antequam ei conferatur; habet tamen jus, ne vi, vel fraude &c. impediatur ab ejus consecutione, ut alibi ex communi dictum est, ita ad restitutionem tenetur Judex judicans secundùm minùs probabilem opinionem, quia inest alteri jus strictum, ne adjudicetur res illi, cui minùs assistunt jura, juxta quæ Judex debet judicare, nec Judex partibus propriè jus confert, utpote quod collicigantes ad rem ad-

U 2   judi-

judicandam jam habent ante sententiam Judicis, sed expectatur duntaxat sententia, ut Judex declaret, cui jus competat præ alio; cum autem jus magis competat illi, qui meliorem habet causam, & cui jura magis assistunt, pro hoc erit judicandum, & declarandum.

Conf. quia judex conducitur à tota Republica ad impedienda singulorum damna, & ideo singuli retinent sibi jus contra Judicem pro parte damni sibi ex Judicis culpa interendi.

Dices, si Judex teneretur ad restitutionem, tunc ea obligatio judicandi pro parte probabiliore oriretur, ex debito, quod Judex habet erga Rempublicam inquirendi veritatem, & secundum eam, ac favore juris judicandi: ergò violando hoc debitum solum peccabit contra Rempubl. & tenebitur illi restituere juxta detrimentum, quod bonum commune inde patitur, quæ tamen restitutio non est de toto interesse litis; sicut etiam qui eligit minus dignum, vel indignum ad beneficium, non tenetur regulariter, saltem extra concursum, restituere digniori prætermisso, ut tenet communis, sed soli Ecclesiæ pro ratione detrimenti, quod illa inde patitur: ergò idem similiter dici poterit de Judice in calu posito.

R. n. c. nam in hoc casu non est aliud damnum, quod patitur Res-

publica, nisi in quantum unus civis, qui habet meliorem causam, privatur bonis; hoc autem damnum non alio modo refarcitur, nisi ille idem civis habeat bona, ad quæ habebat probabilius jus: ergò si Judex tenetur ad refarciendum damnum Reipublicæ, tenetur etiam ad restituendum parti probabiliori, quæ fuit læsa. E contra in allato exemplo de eligente minus dignum diversum est damnum commune, quod per electionem dignioris vitari intenditur, à damno privati, qui prætermittitur; in electione enim minus digni, omisso digniore, cum nemo ad tale beneficium habeat jus strictum proprietatis, utpote quod est bonum commune distribuendum in utilitatem, & bonum ipsius Communitatis, idcirco si non fideliter, & ad mentem Communitatis distribuatur, non peccatur contra jus strictum particularis personæ; unde non particulari personæ, sed Communitati refarciendum est damnum ex tali electione secutum; secus se res habet in altero casu, ubi bonum, quod adjudicatur secundum opinionem minus probabilem, non est Communitatis, sed proprium colligantium: ergò si per injustam Judicis sententiam denegetur illi ex colligantibus, cui debetur, huic tenebitur Judex damnum compensare, cum non solum adversus Rempublicam delinquat, sed etiam adversus eum, qui suo bono privatur.

Ad